

This Project is Funded
by the European Union.

Bu Proje Avrupa Birliđi
Tarafından
Finanse Edilmiştir.

هذا المشروع ممول من
قبل الإتحاد الأوروبي

Çocuk Yaşta Evliliklerin Önlenmesi

Temel Eğitim Programı

Çocuk Yaşta Evlilikler Temel Kavramlar ve Olgular

Benzer Kavramlar Benziyor mu?

- Erken evlilik
- Zorla evlilik
- Çocuk yaşıta evlilik (çocuk evlilikleri)

“Erken yaşıta” ve “zorla” evlilikler genellikle çocuk evliliklerini ifade etmek için birbirinin yerine kullanılmaktadır.

Erken Evlilik

“Erken evlilik”, reşit olma yaşına, evlilikten önce veya sonra erişilen ülkelerde, 18 yaşından küçük bir kişinin yaptığı evlilik anlamına gelir.

Erken yaşta evlilik aynı zamanda, eşlerin 18 yaşında veya daha büyük oldukları ancak fiziksel, duygusal, cinsel ve psiko-sosyal gelişim düzeyleri açısından ya da hayattaki fırsatlara ilişkin bilgi eksikliği gibi farklı nedenlerle evliliğe hazır olmamalarıdır (OHCHR, 2014).

Zorla Evlilik

“Zorla evlilikler” ise, “ taraflardan en az birinin tam ve özgür rızası olmadan yapılan evliliklerdir”

Zorla evlilik, insan kaçakçılığı, beşik kертmesi, berdel gibi geleneksel uygulamalar, ‘kız kaçırma’, vatandaşlık almak için evlendirilme, zorla çalıştırma gibi biçimlerde olabildiği gibi; zihinsel engel gibi durumlarda karar verme yetisine sahip olmayan büyükler ile yapılan evlilikleri de kapsar.

(“Zorla Evlilikler ve Çocuk Evliliklerine İlişkin” Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Kararı, 2005).

Çocuk Evlilikleri Nedir?

Taraflardan birinin (veya her ikisinin de) çocuk olduğu, resmi veya resmi olmayan her türlü 'evlilik'tir.

Çocuk: 18 yaşından küçük tüm bireyler

Evlilik: resmi kayıt ile ve resmi kayıt olmadan ve medeni, dini veya geleneksel kanunlar altında gerçekleşebilen evlilikler

Çocuk Kimdir?

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Madde 1 ‘Çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır’.

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu, Madde 3/1a ‘Daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi çocuktur’.

Çocuk Evlilikleri - Olgular

- Dünyada her yıl 15 milyon kız çocuğu 18 yaşından önce evlendiriliyor. **Her 4 kız çocuğundan 1'i.** Gelişmekte olan ülkelerde her 3 kızdan 1'i 18; her 9 kızdan 1'i 15 yaşından önce evlendiriliyor.
- **Türkiye'de 25-49 yaş kadınların % 22'si (5'te 1'i)** 18 yaşından önce evlendirilmiş. (TNSA, 2013)
- 2015 yılı içinde **31 bin 337 kız 16-17 yaşında** evlendirilmiştir. (TÜİK evlenme istatistikleri)
- Sadece 1 yılda (2013) **20 bin 700 kız çocuğu, çocuk sahibi** olmuştur. (TÜİK doğum istatistikleri)
- Doğumların 326'sında **anne 15 yaşından daha küçüktür.**

Çocuk Evlilikleri - Olgular

18 yaşından önce yapılan evliliklere en fazla

Kuzey Doğu Anadolu (34,2),

Ortadoğu Anadolu (32,9),

Güneydoğu Anadolu (32,8),

Orta Anadolu (31,3) ve

Batı Karadeniz bölgelerinde (32,3) rastlanıyor.

(Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı & HÜNE, Aile içi şiddet araştırması, 2014)

Çocuk Evlilikleri - Olgular

Gaziantep'te?

2015 yılında Gaziantep'te yapılan 16.578 evliliğin %31'inde gelin 16-19 yaşları arasında: **5.241 evlilik**

15-19 yaş grubunda kızların 10'da 1'i evli. 8.913 kız

15-19 yaş grubunda erkeklerin 20'de 1'i evli. 413 erkek

Gaziantep'te yılda 37 kız çocuğu 15 yaşının altında anne oluyor. (resmi istatistiğe geçen doğum sayısı)

Çocuk Evlilikleri - Olgular

- Ülkelerindeki savaştan önce **Suriyeli kadınların % 13'ü** çocuk yaşta evleniyordu. (20-25 yaş grubundaki kadınlar içindeki oran, Dünya Çocukları Raporu 2011).
- Savaş ve zorunlu göç koşullarında bu rakam **2.5 katı arttı.**
- Kamplarda ve kamp dışında yaşayan 15-18 yaş grubundaki Suriyeli **mülteci kız çocuklarının % 14'ü evli.** (AFAD, 2014)

Çocuk evlilikleri günümüzde, hem ulusal hem de uluslararası platformlarda,

- Kadına şiddetin bir türü (İstanbul Sözleşmesi)
- Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDŞ) türü
- İnsan hakları ihlali
- Çocuk hakları ihlali (hem kız hem erkek çocukları için)
- Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin önünde bir engel olarak kabul edilmektedir.

NEDEN?

İlgili Uluslararası Sözleşme ve Antlaşmalar

- Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) (1989)
- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Bertaraf Edilmesine Dair Uluslararası Sözleşme (1979) Madde 16
- İnsan Hakları Evrensel Bildirisi (1948) Madde 16
- Evliliğe Rıza Gösterilmesi, Asgari Evlenme Yaşı ve Evliliğin Tesciline Dair Sözleşme (1964) Madde 1, 2 ve 3
- Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (1976) Madde 10
- Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (1976) Madde 23
- Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) (2014) Madde 32 ve 37

Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Bertaraf Edilmesi Sözleşmesi (CEDAW, 1979) Türkiye tarafından 1985 yılında imzalanarak 1986'da yürürlüğe girmiştir.

Madde 16

1. Taraf Devletler, kadınlara karşı evlilik ve aile ilişkileri konusunda ayrımı önlemek için gerekli bütün önlemleri alacaklar ve özellikle kadın erkek eşitliği ilkesine dayanarak kadınlara aşağıdaki hakları sağlayacaklardır:

- a. Evlenmede erkeklerle eşit hak,
- b. Özgür olarak eş seçme ve serbest ve tam rıza ile evlenme hakkı,
- c. Evlilik süresince ve evliliğin son bulmasında aynı hak ve sorumluluklar,
- d. Medeni durumlarına bakılmaksızın, çocuklarla ilgili konularda ana ve babanın eşit hak ve sorumlulukları tanınacak, ancak her durumda çocukların menfaatleri en ön planda gözetilecektir.
- e. Çocuk sayısına ve çocukların ne zaman dünyaya geleceklerine serbestçe ve sorumlulukla karar vermede ve bu hakları kullanabilmeleri için bilgi, eğitim ve diğer vasıtalarından yararlanmada eşit haklar,
- f. Her durumda çocukların çıkarı en üst düzeyde tutularak ulusal yasalarda mevcut veli, vasi, kayyum olma ve evlat edinme veya benzeri müesseselerde eşit hak ve sorumluluklar,
- g. Aile adı, meslek ve iş seçimi dahil karı ve koca için eşit kişisel haklar,
- h. Ücret karşılığı olmaksızın veya bir bedel mukabilinde malın mülkiyeti, iktisabı, işletmesi, idaresi, yararlanılması ve elden çıkarılmasında eşlere de eşit haklar,

2. Çocuğun erken yaşta nişanlanması veya evlenmesinin hiçbir kanuni etkisi olmayacak ve evlenme asgari yaşının belirlenmesi ve evlenmelerin resmi sicile kaydının mecburi olması için yasama dahil gerekli tüm önlemler alınacaktır.

İlgili Uluslararası Kararlar

CEDAW Komitesi Genel Tavsiye Kararı No:21, 1994

Eşini özgürce seçmede eşit haklar. Tam ve Özgür İrade

CRC 4 Nolu Genel Yorum, 2003

Çocuk gelişimi, ergen sağlığı ve kötü muameleye açık olma

BM İnsan Hakları Konseyi kararı (A/HRC/24/L.34) 2013

Çocuk evlilikleri insan hakkı ihlalidir:

- Şiddetten arındırılmış bir yaşam sürme hakkı
- Eğitime erişim hakkı
- En yüksek standartta yaşama hakkı
- Cinsel haklar ve üreme hakları

CRC & CEDAW Ortak Tavsiye Kararı, 2014

Kız ve erkek çocukları için yasal asgari evlenme yaşının ailenin rızası olsun veya olmasın 18 olarak kabul edilmesi

BM Genel Kurul Kararı (A/C.3/69/L.23), 2014

Kalkınma hedefleri önünde engeldir ve devletler çocuk evliliklerinin sonlandırılmasına yönelik çalışmalıdırlar.

This Project is Funded
by the European Union.

Bu Proje Avrupa Birlięi
Tarařından
Finanse Edilmiştir.

هذال مشروع ممول من
قبل الإتحاد الأوروبي

Teřekkürler